

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโรคจิตเภท

นางวรรณ นริกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2535

ISBN 974-581-252-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018419 11721088

A Study of Stress in the Relatives of Schizophrenics

Mrs. Worragoch Nithikul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-252-8

วิทยานิพนธ์

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผู้ป่วยโรคจิตเภท

โดย

นางวรกช นิธิกุล

ภาควิชา

จิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว

อาจารย์ที่ปรึกษารวม

รองศาสตราจารย์ วัชรีย์ ทรัพย์มี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ผอ. วัชรีย์

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรีย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส)

[Signature]

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว)

[Signature]

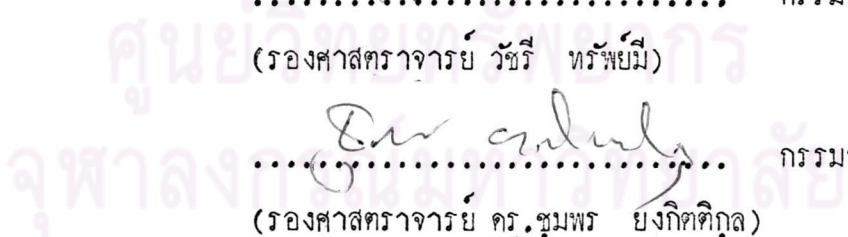
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วัชรีย์ ทรัพย์มี)

[Signature]

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ยงกิตติกุล)

[Signature]

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสรัจ โปธิแก้ว)

วรกช นิชกุล : การศึกษาความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท (A STUDY OF STRESS
IN THE RELATIVES OF SCHIZOPHRENICS) อาจารย์ที่ปรึกษา :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์วัชรวิ
ทรัพย์มี, 221 หน้า. ISBN 974-581-252-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท เปรียบเทียบ
ความเครียดของบิดาหรือมารดาของผู้ป่วย กับคู่สมรส หรือพี่-น้อง หรือบุตรของผู้ป่วย และเปรียบเทียบ
ความเครียดของญาติที่แตกคางกันในคานญาติลุ่มาเนา ระดั้มการศึกษากองญาติ เพศและระยะเวลาการเจ็บป่วย
องผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่างคือญาติองผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พาผู้ป่วยมารับการรักษาที่ตักผู้ป่วยนอกหรือมาเยี่ยมผู้ป่วย
ในของโรงพยาบาลศรีษัญญา จำนวน 120 คน แบ่งเป็นกลุ่มบิดาหรือมารดา 1 กลุ่ม คู่สมรสหรือพี่-น้อง หรือ
บุตรอีก 1 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 60 คน โดยการสุ่มให้ได้ตัวอย่างตรงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมาตรประเมินค่าที่สร้างขึ้นเอง การเก็บข้อมูลใช้วิธีสัมภาษณ์ ตามแบบสอบถาม
ที่สร้างขึ้นนั้น

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความ
แปรปรวนแบบทางเคียว และการทดสอบความแตกคางแต่ละคู่ โดยวิธีของลิสต์ซิกนนิฟิเคนต์ ดิฟเฟอเรนซ์
(Least Significant Difference) ผลการวิจัยพบว่า ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทมีความเครียดสูงสุด
เกี่ยวกับความกังวลว่ามีโอกาสน้อยมากที่จะรักษาผู้ป่วยให้หายคั้งเคิม มีความเครียดระดับปานกลางเกี่ยวกับ
คานสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัว พฤติกรรมองผู้ป่วย ชีวิตสังคัมและส่วนตัวของญาติ และความน่าอัยอายุ
เรื่องโรคจิต

นอกจากนี้ ยังพบว่า บิดาหรือมารดาที่มีความเครียดสูงกว่าญาติอื่กกกลุ่ม เกี่ยวกับผู้ป่วยไม่ช่วย
ทำงานบ้าน และความเชื่อที่ว่า การเลี้ยงดูหรือการปฏิบัติของญาติมีส่วนทำให้ผู้ป่วยป่วยเป็นโรคจิต คู่สมรสหรือ
พี่-น้อง หรือบุตร มีความเครียดสูงกว่าบิดาหรือมารดาเกี่ยวกับเรื่องการใช้อารมณ์กับผู้ป่วย การให้บริการที่
โรงพยาบาลลาซา และความเชื่องซาองผู้ป่วย และพบว่าญาติที่มีภูมิลาเนาในชนบทมีความเครียดสูงกว่าญาติ
ผู้ป่วยที่อยู่ในเมือง

ภาควิชา.....จิตวิทยา.....
สาขาวิชา.....จิตวิทยาการปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2534.....

ลายมือชื่อนิสิต.....วรกช นิชกุล.....
ลายมือช้ออาจารย์ที่ปรึกษา.....เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว.....
ลายมือช้ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....วัชรวิทรัพย์มี.....

WORRAGOCH NITHIKUL : A STUDY OF STRESS IN THE RELATIVES OF
SCHIZOPHRENICS- THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR
KASEMSAK POOMSRIKEO, THESIS COADVISOR ASSOCIATE PROFESSOR :
VACHAREE SUPMEE. 221 PP. ISBN 974-581-252-8

The purposes of this research were to study stresses in the relatives of schizophrenia patients, the comparison were made between the patients' parents and the spouses, siblings or the offsprings. Another comparison were made between the relatives in different residential area, educational level, sex, and different peroid of patients' illness. The random samples were one hundred and twenty persons who came to Srithanya Hospital, either accompanied patients or came to visit patients. Sixty of them were identified as parents of the patients and the rest belonged to the other category. The rating scale questionnaires were developed by the researcher and were applied to interview each of the samples.

The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance and least significant difference. The findings were that relatives were most anxious about the poor prognosis of the patients. The relatives had moderate stress concerning the family relationship, patients behavior, their private and social life and stigmatization of the disease.

Parents of the patients were found to have more stress than the other group on the items related to patients' household works. The parents believed that their child rearing practice were the cause of illness. Spouses, siblings and offsprings reported that they had more stresses than the parents related to their emotionality when dealing with the patients, delayed hospital services and the patients retardeness. Relatives from rural areas were found to have more stresses than relatives whom came from urban area.

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาการปรึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต วรช นธิกุล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ก.น. นธิกุล 12/5/12
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม 90 นธิกุล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ วชิร ทรัพย์มี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และอาจารย์ ดร.จิน แมรี่ ที่ได้ให้กำลังใจ ช้อคิดเห็น คำแนะนำ และ ตรวจแก้ไขด้วยความเอาใจใส่อย่างมากมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน ทั้งสามเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ตาม หลักสูตรสาขาจิตวิทยาการปรึกษาแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และตรวจสอบ ความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม รวมทั้งท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีษัณญา หัวหน้า ฝ่ายการพยาบาล พยาบาลหัวหน้ากลุ่มงานผู้ป่วยนอก พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตึกต่าง ๆ และ เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่และทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณจรรยา ทองขาวชา ผู้พิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ โรงพยาบาลศรีษัณญา วิทยาลัยพยาบาลศรีษัณญา โรงพยาบาลสมเด็จพระยาและโรงพยาบาล รามาศิขิตี ที่ให้อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าตำราเพื่อการวิจัย รวมทั้งเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการปรึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งตลอดมา

ขอขอบคุณ มารดา สามี และบุตรทุกคนของผู้วิจัย ที่เป็นบุคคลสำคัญยิ่งในการให้ความ ช่วยเหลือสนับสนุนท่านกำลังใจ กำลังกาย กำลังสติปัญญา และทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยจะระลึกถึงในพระคุณของทุกท่านทั้งที่กล่าวมาข้างต้น และที่ไม่อาจกล่าวนาม ได้หมดในที่นี้ ตลอดไป

วรกช นิธิกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเครียด	5
โรคจิตเภท	21
ความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	60
สมมติฐานของการวิจัย	60
ขอบเขตของการวิจัย	60
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย	60
ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย	61
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	61
คำจำกัดความ	61

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 2	วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	63
	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	63
	วิธีการศึกษา	64
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	64
	การวิเคราะห์ข้อมูล	66
บทที่ 3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4	การอภิปรายผลการวิจัย	136
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	164
บรรณานุกรม	179
ภาคผนวก	205
ประวัติผู้เขียน	221

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทจำแนกตามระดับการศึกษา	69
2	ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทจำแนกตามความสัมพันธ์กับผู้ป่วย.....	70
3	ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทจำแนกตามระดับการศึกษาของกลุ่มญาติ	71
4	ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทจำแนกตามภูมิลำเนา	71
5	ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทจำแนกตามความเป็นญาติของผู้ป่วยโรคจิตเภท เพศชายและหญิง	72
6	ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทจำแนกตามความเป็นญาติของผู้ป่วยโรคจิตเภท ที่ป่วยมาแล้วเป็นระยะเวลาอันแตกต่างกัน	72
7	รายละเอียดของแหล่งความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท.....	73
8	เปรียบเทียบรายละเอียดของแหล่งความเครียดของบิดาหรือมารดา และคู่สมรส หรือพี่น้อง หรือบุตร	80
9	รายละเอียดของแหล่งความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีภูมิลำเนา อยู่ในชนบทและเมือง	88
10	เปรียบเทียบรายละเอียดของแหล่งความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มี การศึกษาระดับไม่ได้เรียนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ปริญญาตรีขึ้นไป	96
11	เปรียบเทียบรายละเอียดของแหล่งความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทชาย และญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทหญิง	105
12	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของรายละเอียดของแหล่งความเครียดของ ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ป่วยมาแล้วเป็นระยะเวลาอัน 1 ถึง 5 ปี 5 ปีกว่า ถึง 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป	114

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

- 13 ผลการทดสอบความแตกต่างแต่ละคู่โดยวิธี Least Significant Difference (LSD) ของคะแนนเฉลี่ยรายละเอียดแห่งความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท ที่ป่วยมาแล้วเป็นระยะเวลาต่างกัน เฉพาะที่การวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ปรากฏว่า มีความแตกต่าง จำนวน 10 ข้อ ตามตารางที่ 12 129

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่		หน้า
1	วงจรความเครียด	10
2	วงจรความสบาย	11
3	ระยะสัญญาณอันตรายของ GAS แสดงถึงการตอบสนองด้าน การกระตุ้นของ Sympathetic nervous system.....	14
4	ระยะสัญญาณอันตรายของ GAS แสดงถึงการตอบสนองทาง ด้านสรีระของการกระตุ้นของ Parasympathetic nervous system	15
5	แสดงแบบแผนของปฏิกิริยาในความเครียดชนิดเฉียบพลัน.....	17
6	แสดงแบบแผนของปฏิกิริยาในความเครียดชนิดเรื้อรัง.....	18
7	ระยะต่อต้านใน GAS แสดงถึงสัญญาณของความเครียด (Signs of distress) ทางด้านอารมณ์ สติปัญญา และร่างกาย.....	19

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย